

Antología de Marta Pessarrodona

Qué leer, 01/02/2008

Meteora continúa en su línea de los últimos años, consistente en editar poco y solo obras selectas, y en cuidar cada libro con una atención personalizada. El año pasado sus esfuerzos se vieron justamente recompensados con el éxito de Patricia Gabancho y *El preu de ser catalans*. Por otra parte, una de las colecciones más interesantes del catálogo de Meteora está dedicada a la poesía, y allí acaba de salir un libro que hace justicia a una poeta importante: **Marta Pessarrodona**. Se trata de una antología que cubre el período entre 1969 y 2007. Es decir, desde su primer libro de edición convencional (*Setembre, 30*, Ariel, 1969) hasta poemas inéditos que Pessarrodona considera aún en proceso de elaboración y que serán el germen de dos futuros libros, *Animals i plantes* y *Variacions*, los cuales ya estamos deseando leer.

Una antología de Marta Pessarrodona

Bartomeu Fiol

Diari de Balears, 05/02/2008

Editat per Meteora, acab de rebre *Poemes 1969-2007. Antologia*, de Marta Pessarrodona, amb una fotografia aèria del Tàmesi a l'angle superior esquerre de la portada. Es tracta d'un d'aquests llibres que fan goig, que d'entrada consideres que vénen a omplir un buit, que cal celebrar la seva publicació. No són encara els Collected Poems que l'autora ens confessa que li hagués agradat publicar però posen a l'abast del lector el nucli més essencial de la seva producció. Tenint en compte que, com sempre, la meua comesa és senzillament la de tractar d'enllepolir el lector –en aquest cas envers una obra molt personal–, he de centrar-me en uns pocs punts concrets, els quals, en definitiva, fan que sigui particularment interessant.

Una de les limitacions de la parenta pobra/rica catalana en general és que, malgrat alguns avenços en el coneixement de l'escriptura o la literatura poètica no catalana, la majoria dels practicants de la nostra llengua sembla que consideren que els seus mestres, els seus guies, han d'esser necessàriament els grans poetes que ens han precedit: més concretament, els capdavanters del noucentisme. Fins al punt que escriure poesia en català sense tenir com a referència especial els mestres noucentistes no s'acaba d'entendre. I quan ens trobam amb algun gran poeta, com en el cas de Gabriel Ferrater, que escriu en català però que els seus referents són més aviat poetes d'enjondre (malgrat el seu grandíssim respecte per l'obra de Josep Carner), això es considera una anomalia, una cosa rara, quelcom que no acaba de funcionar com pertoca. I és que sembla com si no acabéssim d'assimilar que la poesia, com totes les arts, és una realitat universal. Aquesta actitud –que podria dir-se que té alguna cosa de provinciana– no té res que veure amb Marta Pessarrodona, que per començar ha estat o va esser lectora d'espanyol a la Universitat de Nottingham, i que si d'alguna cosa s'envaneix és del molt que ha viatjat i de la seva decidida liaison amb una sèrie de grans ciutats com Londres, Berlin, Jerusalem i Buenos Aires. Encara més significativa en aquest sentit, segurament, és la seva abundant utilització de títols en anglès, com *The Old Masters*, *A penny for the old guy*, *As time goes by*, *Poor John ran away*, *The party is over* i tants d'altres. Aquest caràcter gens provincià de l'escriptura de Marta Pessarrodona, sens dubte deu molt a la influència de la seva relació amb Gabriel Ferrater; influència que un sospita darrere el que possiblement és el seu millor poema, *A Carles Riba*, que obria el seu primer llibre, *Setembre 30*, acompanyat per cert d'un pròleg del mateix Ferrater.

El llibre més personal de Marta Pessarrodona, per a un servidor, és *Homenatge a Walter*

Benjamin (1989), el qual és segurament el que més es fa enfora de l'herència noucentista, amb alguns poemes en prosa molt breus, com el titulat Barcelona-París, que fa així: «Intuïa que em mancava un adjectiu i un nom per al meu vocabulari: magnífic, magnificència. Prop de Lyon els vaig aprendre. Com explicar, altrament, els rius de França?». O un altre encara més curt, titulat Colom a una finestra a Barcelona: «Tenia exactament els teus ulls. Què volies dir-me?».

Cal destacar també la presència gairebé constant del tema amorós en els seus poemes, alguns amb un to de conversa que els fa realment originals, com el titulat Matí a Pedraza, i altres d'una sinceritat esqueixada i punyent, com He vist una fotografia teva. Igualment crida l'atenció la quantitat de poemes in memoriam. Tal vegada ja seria hora que qualcú del món de la Universitat, discent o docent, comencés a estudiar el tema amorós i l'elegíac en l'obra poètica de Marta Pessarrodona. Material interessant en trobaria més que suficient.

Merda pels vius

Jordi Julià

El 9 nou, 01/01/2008

Marta Pessarrodona va escriure que “el poeta viu en qui l’admira”, i ella admira Carner i va estimar Ferrater, i ara ens ha ofert una selecció de gairebé quaranta anys d’escriptura poètica a *Poemes 1969-2007: Antologia* (Metèora, 2007). Pessarrodona és la millor poetessa catalana actual, i això és tant com dir una de les millors que existeixen, en termes absoluts (si prescindim del poder polític i econòmic de les llengües, les cultures i els països). I per donar-li glòria, ara que és viva, el millor que es pot fer per comprovar-ho és llegir els seus versos. Com sempre he sentit dir a casa, les coses s’han de demostrar en la vida, perquè “un cop mort, merda pels vius”.

La nostra poeta i l'art del bon viure

Sam Abrams

El Mundo, 01/02/2008

En un incendiari article de 1923 Gaziell va proclamar als quatre vents que Catalunya era una «devoradora d'homes». En la nostra època menys heroica jo afirmaria que Catalunya és una «gran desagraïda» que constantment interpreta el ridícul i patètic paper de la sobrada. I ho dic per molts motius, cada dia més.

Ara mateix ho dic pels més de vint-i-cinc anys! que J. M. García Ferrer i Martí Rom han dedicat a fer unes monografies excel·lents sobre diferents personalitats del món de la cultura catalana. Una autèntica mina d'informació i documentació. Justament, el 2006, per celebrar els vint-i-cinc anys justos de la seva aventura, García Ferrer i Rom va voler regalar-nos una cosa una mica especial i ho van aconseguir plenament. Van produir el magnífic volum Marta Pessarrodona acompanyat d'un DVD. La monografia és ben especial, sobretot, per dos conceptes.

En primer lloc, perquè Marta Pessarrodona és una autora molt i molt personal, però no gaire personalista. Amb això vull dir que és una autora que sempre parla des de la seva vida, a partir de la seva pròpia experiència vital, però que no es prodiga massa en detalls excessivament personals. Per tant seduir-la perquè et concedeixi una entrevista de més de 80 planes, és a dir, la peça central de la monografia (que després es complementa amb textos d'amics i un apèndix

fotogràfic) no és poca cosa.

En segon lloc, la monografia és especialíssima per la seva qualitat. Marta Pessarrodona no és gens innocent perquè és una intel·lectual de categoria i està farcida del bo i millor de la literatura universal, especialista, a més, en temes relacionats amb la memorialística, tant si és en capacitat d'autora o de lectora. Una persona així sap perfectament el que està fent quan concedeix una entrevista maximalista! La monografia és excel·lent perquè l'entrevista és un èxit i és un èxit perquè l'autora ens explica la seva vida en conjunt d'una manera pautada i sistemàtica. I a través de la visió de conjunt de la seva vida nosaltres podem veure perfectament la gran coherència i el gran valor i el gran significat d'aquesta vida. A més, la monografia té diferents nivells de lectura segons el nostre punt de vista perquè és un document d'interès literari, històric, cultural, social, etc.

I tot ha vingut rodat de tal manera que sembla que la monografia i el DVD de García Ferrer i Rom fossin el preludi de l'aparició del nou volum d'obra reunida de Marta Pessarrodona:

Poemes 1969-2007: Antologia.

Es la tercera vegada que l'autora reuneix la seva obra perquè els lectors demanen la seva presència al mercat del llibre. El 1984 va publicar un volum d'autèntica obra completa. Al cap d'una dècada justa va optar per un model de *selected poems* a l'autoantologia *Tria de poemes*. I ara, després de tretze anys, torna a aplegar la seva obra amb un nou model, també anglosaxó, de *collected poems*, és a dir, un volum que és molt més que una antologia, però tècnicament menys que una obra completa. En definitiva, és l'aposta que fa Marta Pessarrodona a favor dels seus poemes més duradors que són molts. En aquest sentit, cal recordar que la poeta s'exigeix molt, escriu només quan és absolutament imprescindible i triga el que ha de trigar i corregeix molt. Garanties de primer ordre.

Aquesta vegada l'edició és espectacular perquè l'autora ha buscat la complicitat del mestre tipògraf, Josep M. Pujol, i el resultat és un llibre de gran bellesa i gran respecte per la dignitat de la paraula poètica. Tant els lectors incondicionals de l'autora com els nouvinguts actuals tindran necessitat d'aquest llibre.

I subratllo la paraula necessitat perquè la poesia de Marta Pessarrodona, amb el temps, es converteix en una necessitat, una necessitat humana, intel·lectual i artística. Necessitat humana pel seu vitalisme, autenticitat, gràcia i passió. Necessitat intel·lectual per la seva ambició, intel·ligència, saviesa i discerniment. Necessitat artística per la seva defensa ardida de l'alta cultura de tots els temps i la seva aportació particular i original a eixamplar els horitzons estètics de la poesia catalana contemporània, tant en matèria de continguts com en matèria de formalització del discurs.

Llegir Pessarrodona ens fa més feliços, més intel·ligents i més exigents i sensibles. I si som sincers del tot, després de llegir la monografia de García Ferrer i Rom és un deure per tots els esforços de Marta Pessarrodona per enriquir la seva cultura i per donar-la a conèixer a tot el món.

Pere Ballart

Avui, 06/03/2008

Sovint, quan s'intenta fer cabal del conjunt de l'obra poètica de Marta Pessarrodona és invocat el testimoni d'un dels seus primers lectors i, sense cap dubte, també dels més perspicaços que mai haurà tingut la poeta vallesana. En el pròleg de *Setembre 30*, el llibre amb el qual el 1969 l'autora entrava oficialment en la societat literària catalana, Gabriel Ferrater judicava que els d'aquesta poesia eren continguts "assenyats" i que excel·lien en l'artifici de la "sinceritat, en un to de veu just i mesuradament modulats".

A la vista, però, d'aquesta antologia amb esperit de *collected poems* que ara publica Meteora, i que cobreix un lapse de gairebé quatre dècades, jo diria que la millor descripció de l'estil poètic de Pessarrodona també va fer-la l'autor reusenc, però no pas directament, sinó quan intentava caracteritzar el seu, i cèlebre, *Poema inacabat*. Dos dels seus versos deien: "seré digressiu i

cursiu, /anacolútic i al•lusiú”. Trobo que, si miràvem d'aplicar la divisa ara als poemes de Pessarrodona, n'hi hauria prou per entendre per què sempre podem reconèixer la seva veu inconfusible a penes llegits quatre o cinc versos de qualsevol dels seus poemes.

És, per començar, una veu digressiva i cursiva: i gual com passa en els articles que publica a l'AVUI, en les seves composicions la vida, la vida fluent i imprevisible, entra i surt contínuament i s'escola pels innombrables incisos d'un discurs que sembla haver comprès molt bé que la realitat no hauria d'esforçar-se gaire si volia desbordar-lo. És també al•lusiva, perquè la mundanitat de les seves anècdotes i la convicció que “un llibre és la síntesi / d'un munt de llibres llegits”, projecten els seus versos inevitablement sobre una intertextualitat feta de referències culturals i artístiques.

Que també sigui, finalment, anacolútica és allò que en darrer terme em sembla tanmateix més definitori i personal: les situacions dels poemes pessarrodonians mai no són del tot explícites perquè el poema, com si fos el fragment d'una conversa entre dos *partners* que es coneixen prou, salta d'una idea a l'altra amb la seguretat que cap dels seus sobreentesos no es perdrà per l'ondulant camí.

Una forma de civilització

Jo crec que l'autora de *Vida privada* i d'*A favor meu, nostre* ha entès sempre la poesia com una forma superlativa de civilització, l'extrem refinament d'unes relacions socials, humanes. Res no seria més estrany al seu estil que imaginar-lo entretingut especulant sobre un aspecte formal de la natura, o forçant les paraules a evadir el seu sentit primigeni. És una concepció que fa del poema la prolongació natural d'un diàleg real interromput, com si per condensació lírica les paraules poguessin mesurar el punt just d'afecte o desafecte que aquella relació presentava, i que converteix el lector en un invariable còmplice. Que pocs poemes de l'autora no busquen cap destinatari!

Si la lírica moderna destaca per haver-se tornat cada cop més meditativa precisament com a resultat d'un progressiu mancament d'aquell receptor a qui poder adreçar de manera natural el verb poètic, els poemes de Pessarrodona són el millor antídoto per a aquell esgarriament autista: té una escriptura sempre transitiva, sempre girada a l'amic, a l'amant, a l'oient. I nosaltres esperem seguir sent els seus devots interlocutors implícits.

Poemes, 1969-2007: Antologia

Pere Ballart

Avui, 23/04/2008

Amb un criteri generós, que acosta el volum a l'esperit d'uns *Collected poems*, i amb l'encert de tornar a fer circular una bona part de l'obra de l'autora que ja era editorialment inassequible, aquesta Antologia de Marta Pessarrodona recull poemes de deu llibres seus (de *Setembre 30* fins a *L'amor a Barcelona*) i n'avança alguns dels dos que encara té *in progress*, la qual cosa permet oferir una imatge molt completa i matisada del seu magisteri poètic. La de l'autora és una poesia única per diverses raons, com ara la complicitat amb què busca sempre un interlocutor, com si el poema fos la prolongació d'un diàleg real interromput, o la delicadesa i discreció amb què aborda l'expressió sentimental, sempre al voltant de referents i situacions evocats amb una dicció poètica del tot inconfusible, culta i cordial alhora. Amics, mestres, amants, ciutats, lectures i devocions ben humanes troben en els seus versos el recer idoni per esdevenir memòria emocionant.